

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE SEKTÖRLERİN İSTİHDAMA ETKİSİNDEKİ DEĞİŞİM -Girdi-Çıktı Yaklaşımıyla Bir Uygulama-

Alaattin KIZILTAN^(*)
Ş.Mustafa ERSUNGUR^(**)

Özet: Bu çalışmada, Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından hazırlanan 1973-1998 yılları arasındaki 6 adet Girdi-Çıktı Tablosu kullanılarak sektörler için istihdam çarpanları hesaplanmış ve ekonomideki nihai talep artışları karşısında sektörlerin istihdama duyarlılıkları analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, Türkiye’de istihdama en duyarlı sektörler, çoğunlukla kamu ağırlıklı olan hammadde ve madencilik ile özellikle kamu hizmetleri olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Ekonomisi, Girdi-Çıktı, İstihdam

Abstract: In this study, the employment multipliers of the sectors are calculated by using the six Input-Output tables prepared by State Institute of Statistics (SIS) for the period of 1973-98. Moreover, the sectors which are the most sensitive to one unit increase in final demand are determined. The findings have shown that the most sensitive sectors in Turkey are public sectors, namely, raw materials, mining and public services.

Keywords: Turkish Economy, Input-Output, Employment

I. Giriş

Türkiye Ekonomisi, sanayileşme stratejileri açısından iki dönemde incelenmektedir. 1980 öncesinde, önceleri ithalatla karşılanan yurtiçi piyasa talebinin koruyucu ve özendirici önlemler uygulanarak yerli üretimle karşılanmasını öngören bir kalkınma stratejisi olan ithal ikamesi ile 1980 sonrasında ihracata dönük sanayileşme veya ithal ikamesinin tersine tüm endüstrilerin değil, ancak gelişebilecek ve rekabet edebilecek potansiyele sahip olanların özendirilmesi ve desteklenmesine dayanan ihracatın özendirilmesi stratejisidir (Seyidoğlu, 2003: 591-595). Dolayısıyla, Türkiye için 1980 yılı sosyo-ekonomik dönüşümlerin yaşandığı bir yıldır. Yeni dönemde yerli üretimin gelişimini sağlama amacıyla, yerli üretimi ithal mallarının rekabetinden korumaya yönelik oluşturulan bir takım karmaşık mekanizmalar kaldırılmış, yerine ihracatın teşvikine yönelik mekanizmalar uygulamaya konulmuştur. Uygulamaya konulan bu politikaların temel hedefi ihracatı artırarak ödemeler dengesi sorunlarını çözmek ve bunun sonucunda da makro ekonomik istikrarı sağlamaktır. Bu yöndeki politikaların yerli üretimin artırılmasıyla birlikte istihdam üzerinde de önemli etkilerinin olması muhtemeldir. Yeni politikaların gereği olarak toplam harcamaların kısılması,

^(*)Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü

^(**)Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü

kamu sektörü üzerinde olumsuz etkiler oluştururken, ardında uygulamaya konulan ticareti yapılabilen mallara yönelik teşvikler, bu sektörlerdeki üretimi ve istihdamı artırmakta, ticareti yapılamayan malların üretildiği sektörlerde tersine etkinin çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca, kolaylaşan ithalat ve ekonomide artan yabancı malların rekabeti sonucunda, yerli üretimde oluşabilecek kayıplar da istihdam üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (GÜNÇAVDI, 2002: 1-2).

Güncel çalışmalarda üretimde etkin stratejilerden kaynaklanan istihdam etkileri sıklıkla işlenmektedir. Buna göre emeğin miktarı yanında kalitesinin de üretim üzerindeki etkilerinden bahsedilmektedir(RITT, 2001: 1). Ancak bu çalışmada emeğin üretim üzerindeki kalifiye etkisi ile fiyat değişikliklerinin istihdam üzerindeki etkileri sabit kabul edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ekonomisinin değişim sürecinin istihdam üzerindeki etkilerinin analiz edilerek sonuçlarının değerlendirilmesidir. Bu amaçla, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1973, 1979, 1985, 1990 ve 1998 Girdi-Çıktı tablolarından yararlanılarak istihdam çarpan analizleri yapıp, istihdam üretim ilişkileri ortaya konulacaktır.

Bu çalışma, beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünü izleyen ikinci bölümde Ekonomik analizlerde Girdi-Çıktı yöntemi ve çarpan analizi konusu ile ilgili teorik bilgiler verildikten sonra, üçüncü bölümde yöntem ve veri kümesiyle ilgili bilgiler verilecektir. Dördüncü bölüm uygulama ve sonuçlarına ayrılmıştır. Burada, daha öncede ifade edildiği gibi, DİE'nin 1973-1998 dönemine ait Girdi-Çıktı tablolarından yararlanılarak yapılacak istihdam çarpan analizi sonuçları ve sektörlerdeki istihdama etkileri yorumlanacaktır. Son bölümde ise, bu çalışmadan elde edilen sonuçlar sunulacaktır.

II. Girdi-Çıktı (G-Ç) Modeli ve Çarpan Analizleri

A. Modelin Genel Tanımı

Makro ekonomik modeller üç sektörlü ekonomide analiz edildiğinde tarım, sanayi ve hizmetler sektörleri hakkında özellikle endüstrilerin alt sektörleri kapsamına giren endüstrilerle ilgili detaylı bilgi vermekten yoksundurlar. Ekonominin genel dengesini aynı anda sağlamaya çalışan planlamacılar için bu sektörler arasındaki bağlar ve karşılıklı ilişkiler çok önemlidir. Bu görevi yerine getirmek için geliştirilen modeller, endüstrilerarası bağlanışma altında incelenmektedir. Endüstrilerarası bağlanışma, milli ekonominin yapısal özelliklerini yansıtan bilgileri, belirli bir tekniğe göre Girdi-Çıktı (Input-Output) Tablosu olarak bilinen ve ham verileri kapsayan bir tabloda toplar. Bu tablodan çıkarılan çeşitli katsayı matrisleri ve ters matris yardımıyla da ekonomik yapıyı analiz eder. Analizin hareket noktası, endüstriler arası yapısal bağlanışmanın ölçülmesidir (Ersungur, 2005: 121).

II. Dünya Savaşı'ndan önce W. Leontief'in ABD ekonomisi için geliştirdiği Girdi-Çıktı modeli, günümüzde ekonomik analizlerde kullanılan

yararlı ve gerçek bir teknik olmuştur. G-Ç modelinin kuramsal yönü, 1758'lerde yayınlanan François Quesnay'ın "Tableau Economique" ve Leon Walras'ın (1834-1910) "Genel Denge" analizine dayanmaktadır. Çeşitli ülkelerin ulusal veya bölgesel bazda makro ekonomik düzeyde kurdukları G-Ç modeli, ilgili alanların temel ekonomik ve sosyal sorunlarını çözümlemede çok yardımcı olmakta ve planlamada ya da bölgesel kalkınmada bir araç olarak kullanılmaktadır (ÖZTÜRK, 1980: 29 ve BOCUTOĞLU, 1990: 2-3).

G-Ç analizi pek çok kullanım alanına sahiptir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (THIRLWALL, 1990: 237):

- G-Ç analizi, hedef projeksiyonu ve tahmini için kullanılabilir. Bazı işlemlerden sonra, bir endüstriler arası işlemler matrisi, milli gelirin ve nihai talebin belirli bir büyüme oranını varsayım olarak almak suretiyle gelecekteki bazı tarihlerde x_1 , x_2 , x_3 vb. mallardan ne kadar gerekli olabileceği konusunda planlamacıya bilgi verebilir. Böyle bir bilgi, planlamayla tutarlılık sağlayacaksa ve eğer üretim süreçlerinde gelecek darboğazlar aşılacaksa, önemlidir.

- G-Ç analizi, amaç veya karar simülasyonu için kullanılabilir.

- İthal gereklerini ve nihai talepteki belirli değişikliklerin ödemeler dengesine etkilerini tahmin etmek için kullanılır.

- Belirli bir büyüme hedefiyle uyumlu istihdam gereklerini tanımlamak için kullanılır.

- Eğer, sektör-sermaye-çıktı oranlarındaki nicelik farkı konusunda bilgi mevcutsa, belirli bir büyüme hedefiyle uyumlu yatırım ihtiyaçlarını tahmin etmek için kullanılır.

- Farklı faaliyetlerle ilgili matris çarpanını, yani herhangi bir faaliyetin çıktısına olan talepteki bir birimlik değişikliğin sistemdeki bütün faaliyetlerin çıktısına olan doğrudan ve dolaylı etkilerini hesaplamak için kullanılır.

- Bir ekonomideki faaliyetler arasındaki bağılılığın gücünü göstermek için kullanılır.

- Bir ekonominin teknolojisini tanımlamak için kullanılır.

G-Ç analizi, bir ekonomideki mevcut sektörler arasında karşılıklı ilişkinin deneysel bir incelemesidir ve ekonomideki bir sektörün çıktısının diğer bir sektör veya kendisi tarafından girdi olarak kullanılmasını ifade eder. Yani, herhangi bir ekonomide yer alan bir sektörün çıktısı, diğer üretim sektörlerinin girdi talebi ve nihai kullanıcıların (özel ve kamu) harcama taleplerini karşılamak için kullanılır.

G-Ç modelinin temel varsayımları; sektörlerin sabit girdi oranlarına sahip olmaları, üretimde girdiler arası ikamenin olmaması, üretimde ölçeğe göre sabit getiri koşullarının geçerli olması, birleşik ve yan ürünlerin bulunmaması ve dışsal ekonomiler ile dışsal maliyetlerin olmaması şeklindedir.

G-Ç modelinin genel, yani üretim çözümü şöyledir:

$$X = (I-A)^{-1} \cdot Y$$

Bu denklem, üretim teknolojisi (A) veri iken, dışsal olarak belirlenmiş bir nihai talep vektörüne (Y) karşılık gelen çıktı (üretim) vektörü (X)' nü belirler.

$(I-A)^{-1}$ matrisine Leontief ters matrisi adı verilir ve bu matris üretimde sektörler arası bağımlılıktan kaynaklanan ek ara girdi taleplerinin, herhangi bir iterasyona gerek kalmaksızın nihai taleplerle birlikte otomatik olarak ve bir kere de hesaplanmasını sağlar (AYDOĞUŞ, 1999: 28-38).

B. Çarpan Analizleri

Yukarıda verilen Leontief ters matrisi $(I-A)^{-1}$ bir ekonomide üretim, istihdam, gelir v.s. konuların analizinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla, nihai talep artışlarının endüstriler üzerindeki dolaylı ve dolaysız etkilerini belirlemeye yarar. Ayrıca, her talep artışının her bir endüstri üzerindeki tepkisini karşılaştırmada kullanılır.

Çalışmaya esas teşkil eden istihdam çarpanı, aynı şekilde Leontief ters matrisinden yararlanılarak elde edilmektedir:

İstihdam çarpanı; bir ekonomideki nihai talep artışlarının sektörlerin ihtiyacı olan doğrudan ve dolaylı istihdam gereğini belirler. Ekonomik planlamanın bir hedefi olarak istihdamın artırılması seçilecekse, bu durumda istihdam çarpanı önemli bir gösterge olacaktır (ÖZYURT, 1982: 114).

Herhangi bir j endüstrisinin basit istihdam çarpanı şu şekildedir (SCHAFFER, W.A., Ed, On The Use Input-Output Models for Regional planning, Martinus Nijhoff Social Sc. Division, Leiden,1976, s.60'dan nakleden ÖZYURT, 1982: 114):

$$e_j = \sum_{i=1}^n A_{ij} \frac{L_i}{X_i}$$

Burada;

L_i = i endüstrisinin istihdam hacmi

X_i = i endüstrisinin çıktı (üretim) miktarı

L_i/X_i = i endüstrisinin işgücü katsayısıdır.

$L_e = L_i / X_i$ olarak ifade edildiğine göre, L bir vektör olarak alındığında;

$$[e] = [L_e][I - A]^{-1}$$

Denkleminde [e] vektörünün elemanları istihdam çarpanlarını oluşturmaktadır.

Buna göre; [e] vektörünün her bir elemanı, nihai talep artışları karşısında sektörlerin üretim artışını gerçekleştirmek için gerekli olan emek girdi artışlarını ifade eder. Yani, nihai talepteki bir birimlik artışın sektörlerin

istihdamlarını ne oranda artıracakını gösterir. Ayrıca, bu değerlerin farklı yıllar için karşılaştırılması, sektörlerin faktör yoğunluklarındaki değişmelerin de izlenmesini sağlar.

III. Veri Kaynakları ve Yöntem

Çalışmada kullanılan temel veri kaynağı olarak, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından hazırlanan G-Ç tabloları kullanılmıştır. Bu tablolarda yer alan sektörler ve sektör numaraları çalışmanın ekinde verilmiştir.

Türkiye ekonomisinin yapısal analizini ortaya koymak amacıyla hazırlanan G-Ç tabloları 1959 yılına kadar uzanmaktadır. Ancak, DİE tarafından hazırlanan ayrıntılı tablolar; 1968, 1973, 1979, 1985, 1990, 1996, 1998 ve 2002 yılları için yapılmıştır. Ancak, 2002 yılı tablosu henüz yayınlanmamıştır. Bu tablolardan; 1968 yılı G-Ç tablosu 50 endüstriyi kapsayan 50x50 boyutlu bir tablodur. 1973-1990 tabloları 64 endüstri bazında ve 64x64 formatında iken, 1996 ve 1998 yılı tablolarında endüstri sayısı 97'ye çıkarılmıştır.

Bu verilerden yararlanılarak, 1973-1998 yıllarına ait her bir G-Ç tablosundan üretimde kullanılan girdi katsayıları, bu katsayılardan istihdam çarpanı analizinde kullanılan Leontief ters matrisi $(I-A)^{-1}$ ve her bir sektörün toplam üretimi içerisinde maaş ve ücretlerin oranını belirten istihdam vektörü (L) elde edilmiştir. Bunun için G-Ç tablosundaki her bir endüstrinin katma değer kesiminde yer alan maaş ve ücret ödemeleri toplam vergili üretime bölünmüştür. Elde edilen istihdam vektörü (L), Leontief ters matrisiyle $(I-A)^{-1}$ çarpılmak suretiyle istihdam çarpanları $[e] = [L_e][I - A]^{-1}$ elde edilmiştir.

IV. Uygulama ve Sonuçlar

Yukarıdaki yönteme göre hesaplanan Türkiye Ekonomisinde çeşitli yıllara ait istihdam çarpanları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo.1: Yıllara ve Sektörlere Göre Türk Ekonomisinde İstihdam Çarpanları (1973, 1979, 1985, 1990 Yılları)

Sıra No	1973		1979		1985		1990	
	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan
1	56	1,036035	5	2,188426	63	0,935561	56	1,111451
2	63	0,964949	56	2,07378	56	0,858836	63	0,968169
3	5	0,871667	63	0,974265	8	0,516156	46	0,661836
4	8	0,833877	8	0,792583	5	0,436071	5	0,578126
5	9	0,649436	45	0,786199	45	0,426434	61	0,494022
6	58	0,57252	7	0,655508	46	0,415308	7	0,468516
7	45	0,507858	51	0,575074	61	0,35341	53	0,457786
8	60	0,496382	61	0,574844	48	0,352456	45	0,425106
9	46	0,439841	9	0,460635	53	0,300808	60	0,371814
10	7	0,409642	59	0,342575	3	0,276935	48	0,35318
11	4	0,391535	46	0,329181	52	0,276374	8	0,352446
12	51	0,321435	10	0,305394	38	0,270939	39	0,342367
13	61	0,312602	3	0,271757	40	0,250104	52	0,338236
14	50	0,301999	38	0,260752	60	0,248114	15	0,307252
15	59	0,301296	15	0,255181	55	0,247503	43	0,280876
16	38	0,288527	53	0,244607	18	0,245209	50	0,279667
17	53	0,283848	18	0,230117	7	0,240549	51	0,271617
18	29	0,256941	50	0,204981	43	0,23681	34	0,271394
19	10	0,255796	36	0,204685	62	0,226446	36	0,268735
20	36	0,240444	37	0,201646	51	0,222053	38	0,268241
21	62	0,238949	27	0,188545	41	0,212936	29	0,266549
22	28	0,205629	58	0,185175	28	0,211674	47	0,26491
23	21	0,202709	40	0,18149	21	0,211654	41	0,264331
24	52	0,18352	34	0,181477	39	0,210434	27	0,263811
25	3	0,182679	52	0,180941	25	0,20635	44	0,262707
26	40	0,180784	44	0,1791	30	0,205991	42	0,261779
27	27	0,172365	39	0,169669	42	0,205062	28	0,26156
28	30	0,17002	19	0,160656	27	0,203631	40	0,257807
29	37	0,165371	43	0,155391	9	0,197209	55	0,252178
30	26	0,158768	42	0,153438	15	0,195343	18	0,252063
31	44	0,15547	21	0,144912	20	0,193593	59	0,249286
32	18	0,154221	49	0,143193	44	0,1889	58	0,245429

Tablo.1 (Devamı): Yıllara ve Sektörlere Göre Türk Ekonomisinde İstihdam Çarpanları (1973, 1979, 1985, 1990)

Sıra No	1973		1979		1985		1990	
	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan	Sektör No	Çarpan
33	41	0,153804	30	0,132698	22	0,179512	37	0,245413
34	24	0,145533	48	0,128944	59	0,179081	26	0,243405
35	49	0,142955	55	0,12755	47	0,176982	35	0,23724
36	48	0,140004	16	0,123565	35	0,176461	24	0,230642
37	22	0,139191	22	0,122342	37	0,176158	54	0,22753
38	39	0,137391	35	0,122168	50	0,166222	30	0,225732
39	42	0,134667	4	0,119528	34	0,163227	9	0,218764
40	55	0,134381	41	0,119107	58	0,162323	21	0,218402
41	17	0,133491	28	0,119077	36	0,161901	49	0,217005
42	47	0,132788	31	0,110523	16	0,15474	22	0,215647
43	16	0,131763	23	0,108544	26	0,149101	16	0,210769
44	25	0,129531	47	0,10721	31	0,144604	31	0,210743
45	35	0,12217	29	0,106175	11	0,142749	3	0,202548
46	15	0,118746	1	0,094174	23	0,140144	13	0,198763
47	19	0,118587	24	0,091644	13	0,137634	12	0,18751
48	31	0,108304	17	0,088232	14	0,136877	62	0,183656
49	23	0,09267	26	0,081655	33	0,13579	19	0,17386
50	1	0,081188	25	0,077067	49	0,135447	25	0,171761
51	12	0,079458	54	0,07535	24	0,13101	33	0,17112
52	33	0,0746	20	0,073903	12	0,127605	14	0,170643
53	13	0,073826	62	0,064135	19	0,126845	11	0,166326
54	54	0,066848	6	0,061359	1	0,122947	23	0,139043
55	43	0,063805	57	0,051794	4	0,120286	1	0,1373
56	57	0,063759	33	0,046661	29	0,113228	20	0,134681
57	34	0,06249	13	0,046246	17	0,109969	2	0,127036
58	6	0,049615	14	0,041816	54	0,095984	17	0,123586
59	14	0,039651	32	0,034993	2	0,08532	4	0,117432
60	2	0,033042	2	0,034228	57	0,059409	10	0,106309
61	20	0,025005	60	0,03382	10	0,052556	57	0,094218
62	11	0,024401	12	0,033272	6	0,046837	6	0,068371
63	32	0,014755	11	0,026437	32	0,036915	32	0,046616
64	64	0,004411	64	0,007257	64	0,016323	64	0,034413

Kaynak: DİE verilerinden hesaplanmıştır.

Tablo.2: Yıllara ve Sektörlere Göre Türk Ekonomisinde İstihdam Çarpanları (1996 ve 1998)

Sıra No	1996		1998		Sıra No	1996		1998	
	Sek. No	Çarpan	Sek. No	Çarpan		Sek. No	Çarpan	Sek. No	Çarpan
1	78	1,202663	78	1,0605	50	31	0,153422	48	0,158657
2	96	0,967169	96	0,953747	51	68	0,152552	34	0,158183
3	64	0,454767	64	0,534636	52	22	0,151805	86	0,154811
4	8	0,388471	8	0,486673	53	33	0,151729	33	0,154809
5	91	0,347218	65	0,386643	54	48	0,15018	12	0,152261
6	76	0,324929	95	0,367471	55	34	0,149564	57	0,151713
7	83	0,324199	92	0,343281	56	61	0,14883	20	0,151143
8	80	0,293428	91	0,313798	57	43	0,148247	37	0,149956
9	6	0,281952	71	0,276941	58	56	0,147857	41	0,147
10	10	0,279692	83	0,273837	59	67	0,147821	31	0,14496
11	95	0,278643	85	0,256218	60	51	0,147388	62	0,144456
12	93	0,275831	72	0,248852	61	45	0,147129	55	0,143421
13	92	0,234606	66	0,237701	62	25	0,147081	77	0,143294
14	37	0,233065	26	0,231089	63	40	0,146186	82	0,141202
15	84	0,232435	84	0,22763	64	1	0,14443	1	0,138847
16	85	0,224606	46	0,223503	65	55	0,143391	39	0,138264
17	65	0,223462	44	0,221842	66	60	0,142111	70	0,137455
18	71	0,219065	80	0,216168	67	24	0,141999	19	0,136588
19	26	0,217551	10	0,210634	68	70	0,141366	43	0,136156
20	82	0,206361	29	0,2077	69	57	0,136812	76	0,135508
21	88	0,205019	27	0,206448	70	41	0,135849	60	0,134889
22	77	0,203918	28	0,201728	71	2	0,133896	14	0,134254
23	46	0,202753	61	0,201135	72	89	0,13376	2	0,133455
24	21	0,202187	47	0,200989	73	72	0,132419	51	0,127815
25	5	0,200941	52	0,200453	74	19	0,127691	16	0,125665
26	66	0,197879	21	0,19624	75	4	0,122444	7	0,121971
27	44	0,197697	25	0,194806	76	75	0,120707	17	0,121685
28	28	0,19154	6	0,191553	77	20	0,120218	75	0,12105
29	50	0,188244	81	0,191458	78	18	0,118149	73	0,12085
30	63	0,185092	63	0,189768	79	30	0,117885	18	0,120375
31	29	0,180288	59	0,188113	80	36	0,113268	13	0,120284
32	90	0,178977	32	0,18378	81	17	0,109537	4	0,118321
33	42	0,175661	54	0,18195	82	15	0,107845	74	0,112704
34	81	0,174757	87	0,181888	83	7	0,106082	23	0,111666
35	32	0,172984	93	0,180943	84	73	0,105983	15	0,109292
36	35	0,17123	42	0,176035	85	14	0,103923	36	0,105544
37	47	0,170818	22	0,175828	86	79	0,099141	88	0,103897
38	27	0,168696	40	0,174557	87	94	0,096692	30	0,10312
39	86	0,163732	50	0,173736	88	74	0,095537	5	0,095886
40	52	0,159432	24	0,17318	89	87	0,092736	58	0,090355
41	12	0,159372	89	0,173056	90	11	0,087768	79	0,088328
42	59	0,158611	67	0,172126	91	49	0,083731	11	0,087334
43	62	0,156729	69	0,170811	92	23	0,083242	94	0,083043
44	39	0,15476	90	0,170042	93	3	0,046988	68	0,070316
45	53	0,154738	49	0,169657	94	58	0,04522	3	0,044595
46	54	0,15466	35	0,168696	95	9	0,044593	97	0,042402
47	13	0,154447	53	0,163224	96	38	0,037096	9	0,039308
48	16	0,154167	45	0,159945	97	97	0,035997	38	0,033882
49	69	0,153559	56	0,158962					

Kaynak: DİE verilerinden hesaplanmıştır.

Yukarıdaki tablolardan 1973-1998 yılları arasında istihdama en duyarlı sektörlerin yıllara göre değişimini izlemek mümkündür. Ancak, 1996 yılından sonra hazırlanan G-Ç tablolarının 64 sektörden 97 sektöre çıkarılması bazı sektörlerin birebir karşılaştırılmasını zorlaştırılmaktadır. Bu sorunu aşmak için yapılacak bir tümlleme işlemi ise oldukça zordur. Zira, sektör sayıları artırılırken bazı sektörler alt sektörler ayrılışmış, ancak bazıları da birleştirilmiştir. Bu birleştirme işlemi özellikle 1996 ve 1998 yıllarındaki 97 sektörlü G-Ç tablolarının sağlıklı bir şekilde 64 sektöre indirgenmesini mümkün kılmamaktadır. Buna rağmen, Tunç (2004: 6-8)'un yaptığı 25 sektörlü tümlleme işlemi, sektörlerin genel olarak yorumlanmasına yardımcı olabilir.

Tablo 1'e göre, 1980 öncesinde (1973-1979) istihdama en duyarlı ilk 10 sektör; demiryolu taşıması, kömür madenciliği, kamu hizmetleri, demir cevheri dışındaki diğer metal cevher üretimi, metalik olmayan maden çıkarımı, deniz ulaşım araçları, demir cevheri çıkarımı, denizyolu taşıması, gaz ve su, haberleşme, bankacılık ve sigortacılık, demiryolu ulaşım araçları ve hava taşıması'ndan meydana gelmektedir. Bundan çıkarılan genel sonuç; 1980 öncesinde nihai talepte bir birimlik artışı karşılayacak üretimi gerçekleştirmede hammadde ve madencilik ile çoğunlukla kamu sektörünün elinde olan bankacılık ve ulaşım gibi hizmetlerin, istihdamı en çok artıracak nitelikte olan sektörler olmasıdır. Bu sonuç, işsizlikle mücadelede hükümete, kamu harcamalarını artırmak yoluyla popülist politikalar uygulama imkanı sunması açısından anlamlıdır. Tablo 1'de bazı istisnai sektörlerde katsayılar birden büyüktür. Bu tür sektörler aynı zamanda aşırı gizli işsizliğin yer aldığı ve giderlerinin büyük bir kısmını personel harcamalarına ayıran ve dolayısıyla zarar eden sektörlerdir.

1985-1990 döneminde istihdama en duyarlı sektörler; demiryolu taşıması, kamu hizmetleri, demiryolu ulaşım araçları, kömür madenciliği, deniz ulaşım araçları, bankacılık ve sigortacılık, demir cevheri çıkarımı, bina dışı inşaat, diğer taşıma araçları ile ormancılık olmuştur. Bu sonuçlar da aynı şekilde kamu sektörünün istihdam üzerindeki belirleyici rolünü göstermektedir.

Diğer yandan, 1980 öncesinde ilk 10 sırada yer almayan 48 nolu diğer taşıma araçları (1973'de 38. ve 1979'da 34. sırada) ve 53 nolu bina dışı inşaat (1973'de 17. ve 1979'da 16. sırada) sektörleri istihdamda önemli hale gelmiştir.

1980 öncesinde istihdama duyarlılıkta ilk 10 sırada yer alan sektörlerden bazıları ise 1980 sonrasında ilk 10 sıralamanın altına inmiştir. Bunlar; 9 nolu metalik olmayan maden çıkarımı, 58 nolu denizyolu taşıması, 51 nolu gaz ve su ile 59 nolu havayolu taşımasıdır.

TUNÇ (2004) 'un tasnifi esas alınır, 1973-1990 döneminde istihdama en duyarlı sektörler büyük ölçüde birincil sektör ile sosyal altyapı ve hizmetler sektöründe toplanmaktadır. Böyle bir sonuç, Türkiye'nin bir yandan işsizlik sorunu ile mücadele ederken, diğer yandan imalat sektörünün gelişimini sağlayacak ortak politikaları geliştirmesi açısından olumsuz bir tablo ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, imalat sektörü 1990'lı yıllara kadar, istihdama

nihai talep artışları karşısında katkı sağlayacak önemli bir duyarlılığa yeterince sahip olamamıştır. Bu sonuç 1985-1990 döneminde Türkiye ortalamasına göre, en az büyüme hızına sahip sektörün imalat sektörü olması (Türkiye ortalaması % 55 iken, imalat sektörü % 45,7) ile de tutarlılık göstermektedir.

Tablo 2'ye göre, 1996 ve 1998 yıllarına ait istihdam katsayılarında her iki yıl için de ilk 4 sırayı 78 nolu demiryolu taşımacılığı, 96 nolu kamu hizmetleri, 64 nolu demiryolu ve tramvay lokomotifleriyle vagonların imali ve 8 nolu maden kömürü ve linyit çıkarımı almıştır. Bu sektörler önceki yılların tablolarında da ilk 10 sıra arasındadır. 1996'dan itibaren istihdamda önceki yıllarda önemli olan ormancılık ile demir cevheri ve diğer metal cevherleri çıkarımı önemini yitirmiştir. Hava ve uzay taşıtları imalatı ile inşaat sektörünün önemi ise artmıştır. Posta ve telekomünikasyonda yine (önceki yıllardaki adıyla haberleşme) önemini koruyan sektörler arasındadır.

1996 ve 1998'de ilk 10 sıra içerisinde yer alan sektörler önceki yıllardaki gibi çoğunlukla hizmetler sektöründe toplanmıştır. İmalat sektörü kapsamındaki alt sektörlerin istihdama duyarlılıklarında önemli bir değişikliğin olmaması (en azından ilk 10 sırada yer almamaları), sanayileşme ve işsizlikle mücadele politikalarının birlikte uygulanmasını engelleyen bir özellik taşımaya devam ettiğini akla getirmektedir.

1998'e gelindiğinde eğitim, sağlık ve diğer hizmetler ile kamu hizmetleri istihdama duyarlılıkları bakımından önemini korumuştur. Tarım ve madencilik içine alan birincil sektörün önemi ise nispeten azalmıştır. Buna göre, istihdama duyarlılıklarla ilgili tüm yıllara ait çıkarılabilecek genel sonuç, Türkiye'de olması gereken aksine, imalat sektörünün istihdama duyarlılığının istenilen seviyeye gelememesi ve özellikle kamu sektörünün istihdamı belirleyici özelliğinin devam etmesidir. Bu durum, toplam üretimde istihdamın öneminin azalması gibi bir sonuca da götürmemelidir. Tersine, örneğin 1990-1996 döneminde imalat sektörü, Türkiye ortalamalarına göre daha fazla büyümüş ve sektörel üretim içindeki payını artırarak (% 72,3) birinci sıradaki yerini korumuştur (Bkz. TUNÇ, 2004). Buna göre. Türkiye'de hızla büyümeye devam eden imalat sektöründe bu büyümenin yeni istihdam imkanları yaratma yerine, sermaye yoğun ve emek verimliliğinde artışa yol açan bir büyüme karakteri taşıdığı ifade edilebilir.

Kamu sektörü, her dönemde istihdamı belirleyici olmuştur. Bununla birlikte, bu sektörün istihdama duyarlılığı daha çok kamu hizmetlerinde devam etmiştir. Bunda demiryolu ve madencilik gibi sektörlerde son yıllarda yeniden yapılanma çerçevesinde sürdürülen özelleştirme ve istihdam politikalarının etkisinin olduğu ifade edilebilir. Bu durumu aşağıdaki tabloda verilen kamu sektörüne ait yıllara göre istihdam çarpan katsayılarından açıkça görebiliriz:

Tablo.3: Kamu Hizmetlerinin Yıllara Göre İstihdam Çarpanları

Yıllar	İstihdam Çarpanı
1973	0,964949
1979	0,974265
1985	0,935561
1990	0,968196
1996	0,967169
1998	0,953747

Kaynak: Tablo 1 ve Tablo 2'den oluşturulmuştur.

Yukarıdaki tabloya göre 1985 istihdam çarpanı 1998 istihdam çarpanına göre daha düşük olmasına rağmen, bütün yıllara ait G-Ç akım tablolarında en üst sıralarda yer almaya devam etmiştir.

Diğer yandan bu sonuçlar, Türkiye'de özellikle 2000 ve 2001 ekonomik krizlerinin ardından görülen hızlı büyüme sürecine rağmen, artan işsizlik rakamlarının neden azaltılmadığı konusuna da ışık tutmaktadır. Daha sağlıklı bir değerlendirme Türkiye 2002 yılı Girdi-Çıktı Tablosunun yayınlanması ve bu çalışmanın 2002 verilerine uygulanması suretiyle yapılabilecek ise de mevcut verilere göre Türkiye'de kamu sektörünün, istihdamın artırılmasında gelecek yıllarda da belirleyici olmaya devam edeceği ifade edilebilir. Böyle bir sonuç, 1990 sonrası artan liberalleşme politikaları çerçevesinde, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de kamunun ağırlığının azaltılması nedeniyle, gelecek yıllarda işsizlik sorununun çözümünü zorlaştıracığı beklentisine yol açmaktadır.

Sonuç olarak, kamu kesiminin ağırlığının artırılmasının getireceği kaynak israfı dikkate alındığında, özellikle imalat sektörü ağırlıklı olarak, özel sektörün istihdam artırıcı büyüme ve emek-yoğun teknoloji kullanımı yönünde teşvik edilmesi, Türkiye'de işsizlik sorununun çözümünde temel politikalarından biri olabilir.

Kaynaklar

- Aydoğuş, Osman, Girdi-Çıktı Modellerine Giriş, Gazi Kitabevi, Ankara, 1999.
 Bocutoğlu, Ersan, Endüstrilerarası İktisat, Teori ve Türkiye Uygulamaları, KTÜ Basımevi, Trabzon, 1990.
 DİE, Input-Output Yapısı. 1973.
 DİE, Input-Output Yapısı. 1979.
 DİE, Input-Output Yapısı. 1985.
 DİE, Input-Output Yapısı. 1990.
 DİE, Input-Output Yapısı. 1998.
 Ersungur, Ş. Mustafa, Bölgesel İktisat, Atatürk Ü. İ.İ.B.F. Z.F.Fındıkoğlu Araştırma Merkezi Yayın No:219, Erzurum, 2005.
 Dietzenbacher, E. Los, B. "Structural Decomposition Analysis with

- Dependent Determinants” *Economic Systems Research*, 12 (4), 2000, ss.497-514
- Günçavdı, Öner, *TİSK İşveren Dergisi*, Eylül 2002, ss.1-6.
- Öztürk, Ahmet, *Yönetici Kararlarında Leontief Modeli*, Bursa İ.T.İ.A. Yayını No: 41, Ankara, 1980.
- Özyurt, Hasan, *Trabzon Alt Bölgesi Girdi-Çıktı Modeli ve Alt Bölge Planlamasında Kullanılması*, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, KTÜ Temel Bilimler Fakültesi, Trabzon, 1982.
- Ritt, Thomas, *Nachhaleiteige Beschæftigung, Energie-Wenden*, September 2001, No:3, s.1.
- Seyidoğlu, Halil, *Uluslararası İktisat, teori Politika ve Uygulama*, 15. Baskı, Güzem Can Yayınları No: 20, İstanbul, 2003.
- Thirlwal, A.P., *Growth and Development*, Fourth Edition, McMillan Education Ltd., London, 1990.
- Tunç, İpek, *Türkiye Ekonomisinde Yapısal Değişim: Bir Girdi-Çıktı Analizi*, Erc Working Paper in Economic 04/07, Ankara, August 2004.

Ek Tablolar

Ek Tablo.1

1973-1990: Dönemine Ait 64 Sektörlü Girdi-Çıktı Tablosu Yapısı

Sektör No	Sektörler
1	Tarım
2	Hayvancılık
3	Ormancılık
4	Balıkçılık
5	Kömür Madenciliği
6	Ham Petrol Çıkarımı Ve Tabii Gaz Üretimi
7	Demir Cevheri Çıkarımı
8	Demir Cevheri Dış.Diger Metalik Cevher Çıkarımı
9	Metalik Olmayan Madenler Çıkarımı
10	Taş Ocakçılığı
11	Mezbaha Ürünleri
12	Sebze Ve Meyve İşleme Sanayi
13	Bitkisel Ve Hayvansal Yağlar İmalatı
14	Oğutulmuş Tahıl Ürünleri İmalatı
15	Seker Üretimi
16	Diger Besin Maddeleri
17	Alkollü İçkiler
18	Alkolsüz İçkiler
19	Tütün Sanayi
20	Çiğirleme
21	Dokuma Sanayi
22	Elbise,Giyim Eşyası Ve Dokumadan Hazır Eşya
23	Deri Ve Kürk Ürünleri
24	Ayakkabı Sanayi
25	Agac Ve Mantar Ürünleri(Mobilya Haric)
26	Agac Mobilya Ve Mefrusat Sanayi
27	Kagıt Ve Kagıt Ürünleri
28	Basım, Yayım Ve Ciltçilik
29	Kimyasal Gübreler İmalatı
30	İlaç Sanayi
31	Diger Kimyasal Maddeler İmalatı
32	Petrol Arıtımı
33	Diger Petrol Ve Kömür Ürünleri
34	Kaucuk Ve Kaucuk Ürünleri

Ek Tablo.1 (Devamı)
1973-1990: Dönemine Ait 64 Sektörlü Girdi-Çıktı Tablosu Yapısı

Sektör No	Sektörler
35	Plastik Ürünleri
36	Cam Ve Camdan Mamul Eşya Sanayi
37	Cimento Sanayi
38	Diğer Tas Ve Topraga Dayalı Sanayi
39	Demir, Çelik Ana Sanayi
40	Diğer Metal Ana Sanayi
41	Metal Eşya Sanayi
42	Elektriksiz Makinalar(Onarım Dahil)
43	Tarımsal Makına Ve Techizat(Onarım Dahil)
44	Elektrikli Makinalar
45	Deniz Ulaşım Araçları (Onarım Dahil)
46	Demiryolları Ulaşım Araçları(Onarım Dahil)
47	Motorlu Kara Ulaşım Araçları (Onarım Dahil)
48	Diğer Tasıma Araçları (Onarım Dahil)
49	Diğer İmalat Sanayi
50	Elektrik
51	Gaz Ve Su
52	Bina İnsaatı
53	Bina Dışı İnsaat
54	Toptan Ve Perakende Ticaret
55	Otelcilik, Lokantacılık, Kahvecilik, Vs.
56	Demiryolu Tasıması
57	Karayolu Tasıması
58	Deniz Yolu Tasıması
59	Hava Yolu Tasıması
60	Haberleşme
61	Bankacılık, Sığortacılık Ve Kooperatıfçılık
62	Kıssel Ve Meslekî Hizmetler
63	Kamu Hizmetleri
64	Konut Sahipliği

Ek Tablo.2:
1996 ve 1998 Yıllarına Ait 97 Sektörlü Girdi-Çıktı Tablosu Yapısı

Sektör No	Sektörler
01	Tahıl ve b.y.s. diğer bitkisel ürünlerin yetiştirilmesi
02	Sebze, bahçe ve kültür bitkileri ile fidanlık ürünlerinin yetiştirilmesi
03	Meyve, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkilerinin yetiştirilmesi
04	Hayvancılık
05	Tarım ve hayvancılıkla ilgili hizmetler (veterinerlik hariç)
06	Ormancılık, tomrukçuluk ve ilgili hizmet faaliyetleri
07	Balıkçılık
08	Maden kömürü ve linyit çıkarımı
09	Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı
10	Demir cevheri ve diğer metal cevherleri çıkarımı
11	Kum, kil ve taşocaklığı
12	B.y.s. madencilik ve taşocaklığı
13	Mezbahacılık; etin işlenmesi ve saklanması
14	Balık ve balık ürünlerinin işlenmesi ve saklanması
15	Sebze ve meyvelerin işlenmesi ve saklanması
16	Bitkisel ve hayvansal sıvı ve katı yağlar
17	Süt ürünleri imalatı
18	Öğütülmüş tahıl ve nişasta ürünleri imalatı
19	Hazır hayvan yemleri imalatı
20	Fırın ürünleri imalatı
21	Şeker imalatı
22	Kakao, çikolata, şekerleme, makarna ve b.y.s. ürünlerin imalatı
23	Alkollü içeceklerin üretimi
24	Alkolsüz içecek imalatı, maden ve memba suları üretimi
25	Tütün ürünleri imalatı
26	Tekstil iplikçiliği, dokumacılığı ve aprelenmesi
27	Diğer tekstil ürünleri imalatı
28	Trikotaj (örme) ürünleri imalatı
29	Kürk hariç, giyim eşyası imalatı
30	Kürk'ün işlenmesi ve boyanması; kürk mamülleri imalatı
31	Derinin tabaklanması, bavul el çantası vb. imalatı
32	Ayakkabı imalatı
33	Kereste ve parke sanayii

Ek Tablo.2 (Devamı)

1996 ve 1998 Yıllarına Ait 97 Sektörlü Girdi-Çıktı Tablosu Yapısı

Sektör No	Sektörler
34	Ağaç ve mantar ürünleri sanayii
35	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı
36	Yayım
37	Basım ve hizmet faaliyetleri, plak, kaset vb. çoğaltılması
38	Kok fırını ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı
39	Ana kimyasal maddeler, sentetik kauçuk ve plastik hammadde imalatı
40	Kimyasal gübre ve azotlu bileşiklerin imalatı
41	Zirai-kimyasal ürünler ile boya vernik vb. maddelerin imalatı
42	Eczacılıkta ve tıpta kullanılan ürünlerin imalatı
43	Temizlik, kozmetik, b.y.s. kim.ürünler ve suni ve sentetik elyaf imalatı
44	Kauçuk ürünleri imalatı
45	Plastik ürünleri imalatı
46	Cam ve cam ürünleri imalatı
47	Seramik ürünleri imalatı
48	Çimento, kireç ve alçı imalatı; bunlarla sert.maddelerin imalatı
49	Taşın işlenmesi ve b.y.s. metalik olmayan ürünlerin imalatı
50	Demir-çelik ana sanayii
51	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayii
52	Döküm sanayii
53	Metal yapı malzemeleri, tank, sarnıç ve buhar kazanı imalatı
54	Diğer metal eşyaların imalatı, metal işleri ile ilgili hizmet faaliyeti
55	Genel amaçlı makine imalatı
56	Özel amaçlı makinelerin imalatı
57	B.y.s. ev aletleri imalatı
58	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı
59	B.y.s. elektrikli makine ve cihazların imalatı
60	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı
61	Tıbbi aletler; hassas ve optik aletler ve saat imalatı
62	Motorlu kara taşıtı, römork ve yarı-römork imalatı
63	Deniz taşıtlarının yapımı ve onarımı
64	Demiryolu ve tramvay lokomotifleri ile vagonlarının imalatı
65	Hava ve uzay taşıtları imalatı
66	B.y.s. ulaşım araçları imalatı

Ek Tablo.2 (Devamı)

1996 ve 1998 Yıllarına Ait 97 Sektörlü Girdi-Çıktı Tablosu Yapısı

Sektör No	Sektörler
67	Mobilya imalatı
68	B.y.s. diğer imalatlar
69	Elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımı
70	Gaz üretimi ve dağıtımı
71	Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması
72	İnşaat
73	Motorlu taşıtların satışı, bakımı ve onarımı; yakıtının perakende satışı
74	Toptan ticaret ve tic. komisyonculuğu (motorlu taşıtlar hariç)
75	Perakende ticaret, kişisel ve ev eşyalarının tamiri (motorlu taşıtlar hariç)
76	Oteller, moteller, pansiyonlar, kamp. ve diğer konaklama yerleri
77	Lokanta, kahvehane, bar ve yeme içme yerleri
78	Demiryolu taşımacılığı
79	Karayolu taşımacılığı ve boru hattıyla taşımacılık
80	Denizyolu taşımacılığı
81	Havayolu taşımacılığı
82	Destekleyici ve yardımcı ulaştırma faal.; seyahat acentelerinin faaliyetleri
83	Posta ve telekomünikasyon
84	Mali aracı kuruluşlar ve bunlara yardımcı faaliyetler
85	Sigorta ve emeklilik fonları ile ilgili faaliyetler
86	Gayri menkul faaliyetleri
87	Operatörsüz makine ve teç. ile kişisel eşya ve ev eşyalarının kiralanması
88	Bilgisayar ve ilgili faaliyetler
89	Araştırma ve geliştirme hizmetleri
90	Diğer iş faaliyetleri
91	Eğitim hizmetleri
92	Sağlık işleri ve sosyal hizmetler
93	İş, işveren ve meslek kuruluşlarının faaliyetleri
94	Eğlence, dinlenme, kültür ve sporla ilgili faaliyetler
95	Diğer hizmet faaliyetleri
96	Kamu hizmetleri
97	Konut sahipliği